

Тичинкові нитки прямі, найчастіше білі, але трапляються і забарвлені, голі, наприклад, у ломиносу чагарникового форма лопатева (*C. fruticosa* f. *lobata* Maxim.) або опушені – у ломиносу східного.

У квіток різних видів і сортів ломиносу гінецей представлений численними вільними маточками (апокарпний гінецей) – від 7 до 170, розташованими по спіралі.

Квітки у ломиносів поодинокі чи зібрані в суцвіття – верхівкові або пазушні різної будови. Серед них – напівокружок, волоть, щиток.

Більшість ломиносів є ентомофілами. Про це свідчать нектарники, запах, велика кількість пилку, яскраве забарвлення чашолистиків і тичинок.

Ломиноси мають однонасінні плоди – горішки, зібрані в супліддя – багатогорішки. У горішків різних видів наявні короткий або довгий, різною мірою перистоопушений стовпчик.

Плоди різних видів роду ломиніс різняться за формою і розмірами (дрібні – у середньому від 3,0 × 1,5 до 5 × 3 мм, середні – від 5,0 × 3,0 до 6,0 × 5,0 мм, великі – від 6,0 × 5,0 до 12,0 × 10,0 мм), відсотком схожості (від 15 до 90%) і тривалістю періоду проростання (від 18 до 270 діб, іноді більше). Свіжозібране насіння різних видів ломиносу має неоднакову схожість і може зберігати її протягом різного часу – від одного до трьох-чотирьох років.

УДК 001.4:634

Кондратенко Т. Є.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

вул. Героїв оборони, 12а, м. Київ, 03041, Україна

hortdep@gmail.com

УТОЧНЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЩОДО САДІВНИЦТВА

Науковець чи виробничник, який займається певною професійною справою, читає фахову літературу або працює над черговою публікацією, постійно використовує великий набір спеціальних термінів і визначень. У науці і практиці садівництва застосовують терміни і визначення, встановлені стандартом ДСТУ 7039:2009 «Садівництво та ягідництво. Терміни та визначення понять». Перелік цих термінів невеликий, тому садівники часто-густо вживають і інші, на їхній погляд, зручні і зрозуміліші. Серед таких – «плодова деревина». Це словосполучення є основним у розмовах садівників-практиків під час обговорення особливостей плодоношення різних сортів плодкових культур. Воно зустрічається в наукових і частіше – в науково-популярних статтях, інколи і тому, що редактори цих видань редагуючи текст, вживані автором публікації фахові (спеціальні) терміни подають на свій розсуд.

Дослідники, говорячи про особливості плодоношення рослин той чи іншої плодової культури, узагальнено різні плодови утворення називають плодовими, рідше репродуктивними. Чому не «плодова деревина»? Тому, що, як пояснює «Великий тлумачний словник сучасної української мови» (2004, С. 215), деревина – це тверда тканина, що знаходиться між корою і серцевиною (пагона, різновікових приростів, стовбура) і становить основну масу деревних або кущових рослин, тобто частка і тих утворень, на яких майже кожен рік формуються генеративні бруньки, квітки, плоди. Таке тлумачення слова «деревина» суперечить сенсу словосполучення «плодова деревина», яким намагаються узагальнено називати усі плодови утворення, насамперед, яблуні і груші.

На наш погляд словосполучення «плодови утворення» найточніше відображає їхнє функціональне призначення. Тому доцільно врахувати це під час роботи над новим, більш повним і змістовним стандартом «Садівництво та ягідництво. Терміни та визначення понять», в якому з'явиться і словосполучення «плодови утворення», а також його тлумачення.

УДК 633.812:582

Кременчук Р. І.

Інститут садівництва НААНУ

вул. Садова, 23, м. Київ, 03027, Україна

ih@uaas.relc.com

ФІТОНОМІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ТАКСОНОМІЇ ЛАВАНДИ (*LAVANDULA L.*)

Рід Лаванда – *Lavandula L.* відноситься до Порядку Губоцвіті (*Lamiales*) родини глухокропивових (*Lamiaceae*). Якщо Карл Лінней в XVIII столітті виділяв всього чотири види лаванди то за різними оцінками і класифікаціями XXI століття цей рід включає в себе від 25 до 39 видів. А враховуючи підвиди і міжвидові гібриди, то загальна кількість таксонів у межах роду Лаванда сягає 90 таксонів.

В Україні і країнах СНД переважно вирощували лаванду вузьколисту – *L. angustifolia* Mill. Диплоїдний набір маленьких і візуально однакових хромосом складає $2n = 50$. У більш ранній науковій літературі в різні періоди цей вид був відомий як лаванда колосиста (колоскова, колосова) – *L. spica* L.; лаванда справжня – *L. vera* DC.; лаванда лікарська – *L. officinalis* Mill.; лаванда піренейська (англійська) – *L. pyrenaica* DC.

Використання дикорослих популяцій лаванди в якості лікарських та ароматичних рослин відомо з часів Стародавнього Риму. Як культурну ароматичну і лікарську рослину, лаванду стали вирощувати в країнах південної та південно-західної Європи з кінця XVI століття.